

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rit de Duminică pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:

pe 1 și 2 săptămâni: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

NIVEL SCĂZUT

(*) Cine în discuția publică nu știe să se ridice d'asupra considerațiilor personale, — să pună condeiul jos. Pentru-că el nu va putea să servească obștiei, ci conducându-se de vederi înguste, pe cari i-le sugerează micile patimi, în loc de a lămurii o chestie, o mistifică; în loc de a contribui la ridicarea moralei publice, ceea-ce este întâia chemare a presei, se va arăta cel mult un mercenar, cu o singură calitate: îndrăzneț, — ca toți oamenii cari niciodată n'au avut nimic sfânt, cari slujesc pe cine-i plătește, cari se reped cu furie asupra celui cari le este indicat să fie tratat dușmănește...

Rei, fiindcă n'au iubit niciodată, nelndurați fiindcă nu știu ce este — jertfa, nesocotiți fiindcă nu înțeleg ce însemnează o cauză publică, mercenarii aceștia încep întotdeauna prin a se arăta supuși: fac așa ori altminteri, pentru-că li-se impune de „situație“ care trebuie negreșit „mântuită“; — continuă a hrăni gâlceava, a fi perversi față cu cel pe cari în luptă dreaptă nu-i pot birui și după ce n'a fost armă neleală pe care să n-o fi tocit, după-ce 'și-au compromis stăpânii și au abusat peste măsură de bunacredința a publicului, își sfârșesc nenorocita carieră acoperiți de oprobriu general.

Pentru a se arăta isteți, mercenarii aceștia fac zile d'arândul gimnastică... de știl: un cuvânt scos dintr'o frasă oare-care, formează la ei temă pentru serie de articole. Te scot dușman al neamului tău și a cauzei pe care cu iubire nemărginită o servești, uite-așa, ca din senin, pentru-că lor le trebuie cu ori-ce preț un adversar, și fiindcă în lașitatea lor nu îndrăznesc să atace pe adevăratul dușman, cearcă să lovească în cei pe cari li pismuesc.

Ear' ca să simuleze lealitate, câte odată reproduc frazele de prin articole ce vor să „combată“... Și combat, îngrămădind la semne de întrebare și exclamare ori subliniind; tot deauna au însă grija să reproducă ciuntând, alterând astfel înțelesul, ear la urmă își iau aere de triumfători ca și eroii cari țin sub genunchi pe învins... Nu ved nefericirii, că toată cheltueala lor de vorbe nu poate să aibă alt efect, decât să producă scârba celor înainte căror presa este depositarul gândirii și a simțirii unui popor.

Mai inversunați s'arata însă când vorba e să terorizeze...

Nu e act al adversarilor lor, pe care sa nu-l restălmăcească.

Conducându-se de principiul ieșit „cine nu e cu mine e contra mea“, urmărește cu reutate nu numai pe cei-ce i-se par că-i stau în cale, dar și pe amicii acestora; nu e svon, pe care să nu-l presinte în formă de „caz grav“, crezând să împedec astfel unirea celor cari desprețuesc pe mercenari.

„Ni-se spune“, „se vorbește“, „am auzit“ — la ei sunt formule în care precisează cele mai nerușinate minciuni și calomnii și în pornirea lor oarbă nu se gândesc că alții cu dreptate ar putea să ridice puțin vârlul sub care s'ascunde păătoasa lor tovarășie.

Societatea, care suferă asemenea slujitori ai „intereselor publice“, ori că e prea îngăduitoare, ori că nivelul său cultural e scăzut.

Fiind-că nimic nu poate fi mai trist pentru un popor decât faptul când mercenarii se pun să „execute“, în numele stăpânului lor inconștient, pe cei cari ani de zile au adus cauzei obștești servicii reale.

Lasă astfel să se nască două rele: confuzia în public și întârzierea muncii celor cu dor de bine.

Contra păgânismului. Episcopul baron Carol Hornig din Veszprém a adresat clerului său o pastorală, în care arată cum lupta pe care a dus Christos contra necredincioșilor ține și acum, ba mai ales acum se întetește, în urma fără-de-legilor ce săvârșesc statele cari nu mai dau nici o atenție religiei.

Alușiunea aceasta din urmă, este — fără îndoială — zisă la adresa statului ungar, în care păgânismul — neconfesionalitatea — se întinde pe fie-care zi.

Crisa la Kulturgylet. După o telegramă din Cluj, în urma certelor ce au izbucnit la Kulturgylet, întreg biuroul secretarilor și-a dat demisia. Probabil că se va provoca astfel descomplectarea comitetului ce conduce Kulturgylet și astfel se va impune o nouă alegere. Bartha Miklos și amicii săi vor cu ori-ce preț să-l scoată din comitet pe secretarul general Sándor Lószef, acum deputat guvernamental.

Ce va să zică!

Dat fiind ca guvernul unguresc în politică sa față de naționalități, se îndreptează nu arare-ori tocmai pe tocmai după părerile exprimate și dorințele arătate de străjerii sei de printre aceste naționalități, — trebuie să ne isbească, cele mai noue „studii“, „propuneri“ cu care guvernamentul „Kolozsvar“ debutează de o vreme încoace.

Abia săptămâna trecută, el a publicat din peana unui „baron“ patriot niște planuri contra Românilor de stai la îndoială de e dl baron om în toată firea!

Și săptămâna asta a început-o earăși cu un debut, de aceeași temă întrecând chiar și pe baronul, de care noi am vorbit la timpul seu.

În numărul seu 48 dela 1 Martie anume „Kolozsvar“ publică sub titlul „Educațiune națională“ un articol care începe astfel:

„Educația națională în Ungaria nu poate să însemneze altceva, decât: educație maghiară“.

Anunțând apoi, cum a venit la modă ideea statificării tuturor școalelor confesionale din țară, și că asta nu se poate pentru-că „Ungaria încă multă vreme nu va fi în poziție de a se putea lipsi pe terenul instrucției de ajutorul bisericilor“, — zice, că nici nu trebuie atacată aceasta (ca și confesiile să susție școli), „câtă vreme acele servesc cu credință ideii de stat național maghiar!“ (adecă cum sunt școlile maghiare confesionale. Trad.)

„Educația națională trebuie ridicată la valoare numai față cu tendințele extremiste ale educației naționalităților, adecă: trebuie decretat, că în Ungaria instrucția de profeți și învățatori, nu poate fi decât în limba maghiară și că în ori-ce fel de școale, agenda de învățator nu le poate îndeplini decât acela, care a depus examen înaintea unei comisii de stat, și în limba maghiară!“

Spune apoi, că această măsură în Germania a dus la rezultate foarte bune (de germanizare).

Să o facă dar și Ungurii. Căci preparandiile confesionale stau pe un nivel prea jos, sunt cele mai „primitive“; că cei mai mulți învățatori ai lor abia se ocupă cu altceva mai puțin, ca cu instrucția însași!“

„Natural, urmează vestită, că pentru educație națională (așa cum ea o înțelege), adecă pentru maghiarizarea întregii instrucției publice, ar fi încă odată ori de două ori atâta, atunci și ideea educațiunii naționale, ar sta altfel, anume așa, că Ungaria să aibă în fiecare sat, în școale de stat, câte o fortăreață tare a educațiunii naționale!“

Ear pentru aceasta trebuie — bani.

„Dar“ netăgăduitul progres care se arată și pe acest teren, ne ofere garanții, că nu peste mult vor sta la dispoziție și mijloacele materiale ce sînt de lipsă pentru ducerea în deplinire a „educațiunii naționale“ (maghiare) pe întreaga linie!“

Eată dată pe față o intenție mai mult decât criminală: Nu le prefacem toate școalele lor în școale de stat, că n'avem bani, ci lăsăm să-și-le susție confesiunile, dar le maghiarizăm învățatorii și chiar profeții, cerându-le examene făcute înaintea unei comisii de stat și în limba ungurească, pe care apoi o vom vîrl noi deplin și în școale, când odată învățatorii vor posedea-o așa ca să poată propune întrinsa!

Confesiunea se 'și-l crească, să-l învețe și să-l plătească, noi o să-l examinăm și să-l guvernăm apoi pe învățator, cum nouă ne va veni la socoteală din punct de vedere al fantomei cu „stat național maghiar!“

Ce va să zică arătarea acestui fel de dorințe?

Știm, că „Kolozsvar“ nu scrie după propriile convingeri, decât atunci când acelea sînt în concordanță cu vedere și planurile celui ce-l plătește: a guvernului maghiar.

L-am văzut adesea în chestii de ale lor naționale, foarte puțin informat, căci așa îi cereau stăpânii și așa era poziția lor.

Când dar' față de chestiile atinse e de un șovinism atât de intolerant, atât de lacom, de doritor de perire a celor mai scumpe instituțiuni ale Românilor, să nu avem oare tot dreptul a crede că aceste izbucniri sînt stoarse din intențiile guvernului unguresc însuși?

Noi credem că da.

Ear' ca atare stăm în față unui pericol mare, ce mai curînd ori mai târziu are să ne cadă asupra capului.

Începutul e chiar făcut.

Examenele de învățatori la Arad întemplate de curînd, și la cari nici la 4-a parte a elevilor, ce s'au supus examenului, n'au fost declarați calificați, — dau o adevărire ce trebuie să pună pe gânduri pe toți Românii de bine!

Atragem asupra acestui fel de idei exprimate teoretic de presa maghiară, și pecetluite în praxă de inspectorii Unguri de școale, atențiunea autorităților noastre bisericesti, și le rugăm să chibzuească de cu vreme asupra mijloacelor de prevenire a rului, punîndu-și în cumpănă toată autoritatea lor, și luptând pentru respingerea criminalului amestec, și cerîndu-i-o, tot poporul român va fi cu dînsii în luptă!

Partidul național în comitatul Aradului.

II.

Organizarea de partid părea prea restrînsă pentru o acțiune politică, în care poporul român trebuie să se prezente unit și solidar. De aceea Românii din comitatul Aradului, în adunarea generală din 2 Maiu 1870 au disolvat numitul partid politic național, întemeind în locul lui: „Reuniunea politică națională a tuturor Românilor“ din comitat, care s'a organizat definitiv, într'o adunare generală, ținută în 2 Octomvrie același an, în localitatea institutului clerical.

În adunarea aceasta s'a stabilit planul de organizațiune al reuniunii și s'a ales: un comitet central de 15 membrii, afara de președinți și secretari, cu o corporațiune de 100 membri, ca să reprezente reuniunea, și din cari să se constituie comitetele particulare în deosebitele puncte ale comitatului. Tot aci s'a mai stabilit și un regulament intern pentru adunările generale ale reuniunii, pentru ședințele comitetului central, și pentru regularea raporturilor între comitetele particulare și comitetul central, față cu reuniunea.

Pe atunci era presidentul reuniunii politice naționale Sigismund Popoviciu,

vice-comitele Aradului, Dem. Bonciu, vice-president, și secretar Vasiliu Paguba, protopretore în Arad. Funcționarii români nu erau prizonieri ca și astăzi, ei încă puteau să facă politica națională dacă voiau și aveau simț pentru ea.

Reuniunea politică națională a Românilor din comitatul Aradului a dat impulsul la înființarea și organizarea partidului național al tuturor Românilor din Ungaria și din Banat, care a urmat în adunarea generală convocată de dl Antoniu Mocsonyi și ținută la Arad în 9 Maiu st. n. 1872.

În adunarea aceasta au fost reprezentați Românii din comitatele: Arad, Bihor, Bichiș, Cianad, Temiș, Torontal, Caraș, Zarand, Solnocul-de-mijloc, Satul-mare, și Crasna, ear' cei din Chior au trimis adresă de aderență, prin care salută cu simțăminte frățeste întreaga adunare, și se declară solidară cu conclusele ei.

Conferința a hotărât înființarea partidului politic național al Românilor din Ungaria și din Banat cu următorul

PROGRAM :

1. Solidaritate cu națiunile patriei de asemenea direcțiune politică.

2. Conferința pretinde ca chestiunea de naționalitate să se desleze cât mai curând între marginile integrității politico-teritoriale ale țării și fără a face imposibilă o administrațiune regulărie, pe baza egalei îndreptățiri naționale, în sensul aceluși proiect, ce clubul național l-a așternut dietei în anul 1868.

3. Fără a prejudeca deciziunilor conferinței generale a Românilor din Transilvania ce va să se țină, această conferință până atunci ține la proiectul de rezoluțiune ce în anul 1868 clubul național l-a subșternut dietei ungurești, având acel proiect de scop a netezi calea pentru o complanare a diferențelor ce subsistă între unele dispozițiuni legislative și între interesele îndreptățite ale poporului român din Transilvania.

Dar' în virtutea identității de interese între Românii dincoaci și între frații din Transilvania, această conferință se crede îndreptățită a-și exprima dorința, că în cazul dacă Românii din Transilvania în conferința lor eventuală s'ar pronunța pentru participarea la alegeri, vor să-și țină de chemarea lor națională ca în toate cercurile, în care dînșii dispun de majoritate, să aleagă numai deputați pronunțați de partidul național român.

4. Fiindcă după experiențele de până acum n'a putut a nu se observa un fel de legătură internă între articolul de lege XII din 1867 și între negațiunea egalității de drept pentru națiunile nemaghiare, din cauza aceasta este datorința partidului național a-l combate cu toate mijloacele legale.

5. Partida națională dorește să se extindă cât mai mult dreptul de alegere și anume își ține de datorința a lucra spre aceea, ca legea electorală din Transilvania, ce batjocorind ideea dreptului, scoate din cadrul constituțiunii mai mult de $\frac{3}{4}$ ale populațiunii, să se reformeze cât mai curând în conformitate cu recerințele democratice ale adevăratei sisteme reprezentative.

6. Partidul național consideră înaintarea învățământului public de o condițiune prealabilă pentru prosperarea țării întregi a națiunii române deschilinit; drept-aceea ea va stăru la înființarea de felurite institute de învățământ și cultură publică și pentru poporul român — anume fiindcă învățământul poporal românesc se cade în precumpenința școalelor confesionale, va tinde ca acele dispozițiuni ale legii, care îngreunează eficacitatea acestor școale, să se delătore cât mai curând.

7. Partidul național din privința unei bune economii de stat, va tinde și mai de-

parte ca și până aci a împedeca toate cheltuielile improductive și care nu sânt de interes general; ea va ținti ca prin o reformă a sistemului actual de contribuțiune, sarcinile să se impartă mai potrivit.

8. Partidul național va spriginii dorințele partidului național din Croația, încât acestea nu vor tinde a desface legătura legală cu coroana Sf. Stefan.

9. Partidul național combate instituțiunea voturilor virile, centralisațiunea introdusă atât în administrațiunea politică, cât și în cea justițiară și peste tot își cunoaște de datorința a înainta toate reformele necesare pentru dezvoltarea materială și intelectuală a țării în spiritul democrației și al liberalismului.

Pentru executarea hotărârilor și a programului seu conferința a ales:

1. Un comitet general în Arad din 20 de membrii, cu însărcinarea de a înființa:

2. Comitete naționale centrale în toate comitatele, și prin stăruința acestora a înființa:

3. Comitete cercuale în toate cercurile și comunele, care vor sta în legătură cu comitetele centrale din propriile lor comitate, și la necesitate cu comitetul general.

Comitetele cercuale aveau nemijlocita îngrijire a lucra direct și prin comitetele comunale pentru înscrierea alegătorilor, pentru convocarea conferințelor electorale cercuale și a pune candidați de deputați, bărbați pronunțați și rezoluți ai partidului național român.

Astfel s'a organizat partidul național român din Ungaria și Banat la 1872 în conferința generală din Arad.

Paralel cu această organizație de partid, în comitatul Aradului s'a menținut și mai departe organizațiunea specială a reuniunii politice, al căreia președinte a fost, după Sigismund Popoviciu, până în 1875 dl Demetriu Benciu, acum notar public în Arad. Reuniunea politică națională era organizată pe base statutare.

În 1875 se convoacă o adunare generală extraordinară, care s'a ținut în 3/15 Februarie, în casele proprietarului Georgiu Dogariu, și era reclamată de importante chestiuni politice indicate în convocatorul adunării, precum :

a) chestiunea dacă între impregiurările silnice, create prin guvernul maghiar, se mai poate, ori nu, continua lupta națională?

b) modificarea statutelor reuniunii, eventual constituirea ei pe bazele unei noue organizări,

c) restaurarea comitetului central, și alegerea unui președinte în locul d-lui Bonciu, care renunțase, fiind numit notar public.

Acestea a fost cele din urmă lucrări ale reuniunii, căci deși ea se mai convocase în adunarea generală pe 1 Maiu 1875, zdrobitorul de naționalități, Tisza Kálmán, prin faimoasa ordinațiune de sub No. 1508 din 2 Maiu 1875, a pus sfârșit existenței sale, ordonând că: *reuniuni naționale numai literare și culturale se pot înființa.* (Nemzetiségi egylet csak mint irodalmi és közművelődési alakulat).

Această dispozițiune arbitrară și neconstituțională era îndreptată de adreptul în contra reuniunii politice a Românilor din comitatul Aradului, căci reuniuni politice organizate Românii nu aveau în alte părți.

Din Dieta maghiară.

— Ședința dela 3 Martie. —

Deputați puțini, galeriile însă pline, pentru că a mers vestea că va veni în discuție *panama expositiunii*, și publicului îi place scandal, mai ales când e vorba că sânt amestecați deputați și secretari de stat.

Deschizenduse ședința, *Dózsa Endre* vorbește despre *necesitatea unei educațiuni unificate naționale maghiară*. Se ocupă îndeosebi cu școlile române, spunând că acolo se învață despre Iancu, Traian Doda și Lucaciu, ear' nu despre Nagy Lajos...

Nu cumva patriotul ungar vrea să propunem în școlile noastre și despre — Kossuth?

Urmează apoi scandalul.

El e provocat de *Pichler*, care după ce face istoricul *panamei*, zice: „Morzsányi să se clarifice: este deputat, avocat, director de bancă ori agent ordinar de afaceri scabroase?”

În Dietă tăcere, rumoare apoi.

Morzsányi cu destul cinism recunoaște că *Ovreei* i-au promis 40.000 fl. „onorar”. N'a primit însă nimic. Socotește că n'a păcătuit, ca avocat, în contra onoarei.

Dar' ea... *deputat*, care a stăruit pe lângă guvern?

Polónyi spune că *Morzsányi* n'a purces corect. Amintește cazul *Dobransky*, care într'o afacere mai puțin importantă și totuși s'a făcut imposibil.

Se aud strigăte: „*Morzsányi să-și deșină mandatul!*”

Vorbesc apoi *Perényi* și *Mocsy* asupra bugetului cultelor. Acest din urmă cere să se dea atenție mai multă religiei.

Sérbia și Bulgaria.

Cele două state din Balcani, Sérbia și Bulgaria, cari înainte cu câțiva ani se răboiseră pe moarte și viață, își serbează acum împăcarea definitivă.

În discursul pe care l-a rostit cu privilegiul banchetului dat în onoarea regelui Sérbiei, principele Ferdinand și-a exprimat dorința ca pe viitor cele două state să fie îndreptate spre aceeași țintă. E convins, că vizita regelui Sérbiei va avea o covârșitoare influență asupra politicii celor două țări.

La banchet, dat în reședința din Sofia a principelui, au asistat toți agenții diplomați cu soțiile lor și înalții demnitari al Bulgariei.

Din toate părțile țării se telegrafează că populațiunea bulgară este fericită a saluta pe regele Sérbiei.

Ca efect imediat al acestei vizite se înregistrează încheierea convențiunii comerciale între cele două state, convențiune care multă vreme nu s'a putut aranja.

Scandal între Kossuthiști.

Alegerea dela *Szentes*, fixată pe ziua de 7 Martie, ori-care va fi sfârșitul ei, este însă sigur că va avea urmări pentru partidul kossuthist. Pentru-că pactarea aderenților lui *Kossuth Ferencz* cu guvernul în contra candidatului ugronist (independentist) *Sima* este atât de fățișă, în cât rușinează chiar și pe cei mai cunoscuți kossuthisti. Astfel „*Arad és Vidéke*”, organ care e condus de deputatul *Barabás Béla*, care de altfel face parte din partidul lui *Kossuth Ferencz*, scrie un articol violent în contra celor cari la *Szentes* se fac unelte ale guvernului.

Între altele eată ce scrie la adresa deputaților *Kossuth Ferencz*, *Eötvös Károly* și a altora:

„Ce cred așume acești domni „conducători”?... Cred că noi sântem buni numai la vot, să mergem ca oile, să luptăm frate contra frate? Măriile Voastre, domnilor deputați! Noi nu vrem să fim trepte la scările pe care urcând se vă lăpădați de isvorul curat din care întot-d'a-una ne-am adăpat”.

Numitul ziar își termină articolul spunând — la adresa celor cari fac „stikli” la *Szentes* — următoarele:

„Sânțeți mai răi de cât trădătorii pe față!”

Dela societatea „Petru Maior”.

Anunț literar.

Societatea de lectură „Petru Maior”, a tinerimii universitare române din Budapesta, votând în anul trecut școlar un nou regulament intern, a introdus în acesta între alte hotărâri și edarea unui „*Almanach*” din cinci în cinci ani, în care să se tipărească cele mai de valoare lucrări cetite și dezbătute în ședințele societății din acest interval.

În ședința sa din 27 Faur n. a. c. societatea, la propunerea comisiunii literare și a comitetului administrativ, a votat în unanimitate și cu însuflețire executarea dispozițiunii regulamentare pentru anul acesta și a însărcinat comisiunea literară cu redactarea „*Almanachului*”

Comisiunea literară își ține de datorință a aduce această hotărâre a societății încă de acum spre știrea și apreițarea obștei române.

Acest „*Almanach*” va cuprinde în sine o culegere de operate cetite în societate dela înființarea ei până astăzi, precum și acele lucrări, cari P. O. membri onorari și fondatori ai societății noastre vor binevoli a ni-le trimite, — drept răspuns la invitațiile ce le vom distribui în zilele acelea.

Ideea tipării unui „*Almanach*” din partea societății noastre nu este nouă. Deja acum zece ani, când societatea contemplantă o sêrbare din incidentul intrării în anul al 25-lea al existenței sale, fusese sulevată această idee, ba încurseră chiar și mai multe lucrări dela literați eminenti, dela mai mulți membri ai Academiei române și dela alții. Dar' ideea n'a putut fi intrupată atunci din cauze financiare, din lipsa totală de sprijin material din afară.

Aceste cauze ne inspiră și acum îngrijorare. De zece ani încoace însă opinia publică s'a schimbat, cărturarilor nostri au dovedit tot mai mare interes și bunăvoință față de singurul paladiu al tinerimei universitare române din Ungaria, și această împregiurare ne face a porni cu zel și curagiu lucrarea noastră și a fi cu încredere și nădăjduire în spriginul Românilor de bine.

Prin „*Almanachul*” nostru vom înaintea de toate a ne achita de o datorință, ce ne-o impune sentimentul de grațitudine față de cei-ce ne sprigină de ani de zile și cu drept cuvânt se ține de la tinerime.

Prin „*Almanach*” dorim a ridica nimbul societății noastre; vom a adauge o petricică la căsuța literaturii noastre.

Atârână dela bunăvoința obștei române, cum vom isbuti cu toate acestea și cum vom fi încurajați pentru alte prestațiuni în viitor.

Deocamdată aceste. Vom ținea publicul român în curent cu decurgerea lucrării noastre, ear' la timpul seu vom lansa listele de abonament, când va fi timpul ca fie-care Român să-și manifeste iubirea sa către societatea „*Petru Maior*”.

Budapesta, din ședința comisiunii literare, ținută în 2 Martie, 1897.

Ilarie Chendi,
președinte.

Roman Rudneman,
referent.

NOUȚĂȚI

Arad, 4 Martie st. n. 1897.

M. S. Monarchul la Cap Martin a ajuns ieri. Va sta 3 săptămâni.

Bărbați de stat bulgari decorați de **M. S. Monarchul nostru**. Din incidentul încheierii convenției comerciale între Austro-Ungaria și Bulgaria, M. S. Monarchul nostru a decorat pe mai mulți oameni de stat bulgari. Ministrului președinte *Stoïlov* i-a oferit ordinul „Coroana-de-fer cl. I.”, ministrului de finanțe *Gesov* marea cruce „Francisc Iosif”, iar domnul *Dobrovici*, șeful cancelariei de cabinet, a primit ordinul „Coroana-de-fer cl. II.”

Ridicarea dărilor. Din sorginte vrednică de crezut se scrie, că guvernul unguresc va ridica darea pe zahăr. Și anume, în urma înțelegerii ce s'ar fi făcut cu guvernul austriac, se va ridica cu 4 floreni per m. m. Anul trecut se ridicase dela 11 fl., cât era pe m. m. la 13 fl. Prisosul ce va rămâne din această dare, e vorba să fie apoi folosit ca premii pentru export.

Picnic românesc. Familiile clasei inteligente române din Arad arangiază deseori un picnic în sala otelului „Vas”.

Păcătoși. Foile locale scriu că în curând vor veni la inspectorul școlar deputații din comunele Baia, Totvaradia și Gavoșdia, pentru a-i cere școli de stat, nefiind ei — adecă țărani — mulțumiți cu învățătoria actuală. Evident, deputații acesteia sunt niște rătăciți, niște nenorociți inconștienți... Consistorul nostru aradan, e timpul suprem însă, să facă rânduială! Protopopiatul părintelui Beleş a ajuns o rușine națională.

Recrutarea în Arad s'a urmat și ieri. Din tinerii de vârstă întâiu au fost recrutați 85, iar din vârstă a doua au fost aflați buni numai 11. Azi vor fi cercetați cei de vârstă a treia.

Noile tunuri. Ministerul de război face mereu probe cu noile tunuri cu foc repede. Incercările se fac în Steinfeld, pe locul de tragere la țintă a artileriei. După știrile ce se dau, rezultatele probelor de până acum ar fi, că comanda militară s'ar fi îndoit de practicabilitatea acestor tunuri, pentru-că s'a observat, că cartușele, pe locuri neobștice, se diformează, devin imposibile de întrebuințat. Acum sau trebuie găsit un mod de transportare a cartușelor, ca să nu se altereze pe locuri rele, sau dată altă formă tunului, care să permită altă formă, mai rezistentă, a cartușelor.

Corb la corb... Secția I. a Tablei regiștii a aprobat decizia adusă de judecătoria din Budapesta prin care sa respins darea în judecată a prim-ministrului Bánffy pentru delictul de a fi violat secretul epistolar, cum ceruse abatele Molnar. A modificat însă motivarea judecării, în sens că Bánffy nu e vinovat pentru că s'ar fi vădit nici o acțiune pentru a ajunge în posesia acelei scrisori.

Cununie. Cetim în „Gazeta Transilvaniei”: Astăzi, Marți la 9 oare a fost cununia civilă, iar la 10 oare cununia religioasă în biserica Sf. Nicolae a domnului director gimnazial V. Oniț cu domnișoara Victoria Branisce. Sincerile noastre felicitări!

Oaspe. Savantul profesor italian Angelo de Gubernatis, care zilele trecute a fost la Belgrad, a sosit în București spre a studia de aproape cestiunea națională.

Dr. Gubernatis, este membru de onoare al Ligii Culturale, și un mare apărător al cauzei românești.

Măi rău. Korotnay, doctorul osândit la 3 ani temniță pentru-că a furat banii proprietăreii Patsu, care murise, apelând la Curie, a fost osândit la 4 ani temniță, fiind socotit părtaș și la furtul obiectelor de aur și argint, furate de servitoare.

Un nebun în Hoffburgul din Viena. Un om de rând ingenunche în zilele acestea în curtea Hoffburgului, tocmai în fața camerelor locuite de Impăratul și-și ridică mâinile implorător spre cer. Se pare nebun, de aceea a fost condus în casa de gardă, unde s'a descoperit că e un uvrier din Topolcia anume Iosif Pacherka. Prin purtarea lui a voit să atragă atenția Impăratului; desi căpătase un ajutor în biuroul cabinetului, se vede că n'a fost îndestulit cu atâtă și de aceea a inscenat comedia de mai sus.

Un barbă-albastră... modern. Veacul nostru se poate lăuda că are și el un... barbă-albastră. Ear' meritul descoperirii este al poliției din Timișoara, care a arestat pe Pap Ant d, mechnic, în vîrstă de 56 ani, asupra căruia s'a dovedit că falsificând acte, a reușit să se însoare de zece ori, așa că are zece neveste legitime, dar fie-care înșelată. Trăia cu ele numai câtă vreme „fericitele” aveau bani, după aceea, drumul!... În daraverea aceasta sunt de altfel implicați și poi preoți catolici.

Colonia germană în Ardeal. Da, minunea aceasta este lângă Brad, la minele de acolo, luate în exploatare de o societate germană... Și supărarea patrioților e cu atât mai mare, cu cât toți lucrătorii sunt germani, ear' oficianții unguri sunt siliți să învețe nemțește. „Magyarország” nu mai poate de necaz. De sigur, numai între Unguri se pot găsi proști cari în loc de a se bucura că au privilegiu să învețe o limbă cultă, strigă că e în primejdie nația lui... Arpad!

Infleul unei Reuniuni. „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei” împlinește astan 10 ani dela înființarea ei. Din incidentul acesta, adunarea generală a reuniunii, ținută la 14 Febr. n., a hotărât ca în vară să țină în Deva o adunare generală extraordinară festivă, cu care privilegiu să aranjeze, ca decor al adunării iubilare, o expoziție de lucruri de mână de ale țencelor române, expoziție la care să fie reprezentate toate părțile comitatului, premiindu-se țerancele ce vor expune lucruri mai frumoase. Tot ca decor, se va da un concert, se va arangia un bal pentru inteligentă și o „nedee” pentru țărănime. Despre starea actuală a reuniunii amintim, că ea a progresat relativ frumos: azi are o avere de 2700 fl., în bani depuși spre fructificare și fondul ei crește mereu. Scopul reuniunii e salutar: se desvoalte și se stimuleze spre emulațiune chiar, pe țărancele române întru cultivarea industriei de casă, a tot felul de țesături și lucruri de mână, ear' când puterile i-ar permite, ar da ajutor vėduvelor, stipendii pentru fete la școale, etc. Dorim drept aceea, ca lucrarea ei să fie după merit prėuit de publicul român din comitatul Hunedoarei, de inteligentă și popor, și îl îndemnăm să lucreze cu toată bunăvoința și zelul întru realizarea propuselor Reuniunii, între cari și expoziția iubilară proiectată pe vară.

Furtună, ca vara. în ziua de 2 Martie la Miskolez și Eger a fost furtună ca vara: a a fulgerat, ba chiar a trăsnit.

Puțin și pasă de — noroc! O vėduvă dintr'un oraș din Ungaria, a cumpărat la 1891 un los dela loteria orașului Viena, avėnd să-l plătească în rate. Și-și plătea femeia ratele, dar' de soartea losului seu nu se intereaa deloc. În 1895, la tragerea din Noemvrie, losul ei a dobândit premiul prim de 200.000 fl. Ea însă n'a știut nimic nici n'a încercat să afle. Iși vedea de treburile ei zilnice, ferbėnd, căci asta îi era

meseria, pentru anumite case. Abia zilele trecute a prins de veste ce noroc mare i'a căzut în casă și încă de un an și jumătate! A luat mėsuri, firește, să-și capete dreptul, dar' vestea marelui noroc, atâtă de puțin a amețit-o, că își vede mai departe de fertul seu, și trăește încă în același chip ca și până aci, cu o negustoreasă de vite, tot vėduvă ca și ea. Într'adevăr cam raritate atâtă „n. odestie” și atâtă „sänge rece” la o... femeie!

O bandă înfloritoare de șapte persoane cari au otrăvit pe părinții, soții și frații lor se va judeca la 16 Martie în H. M. Vasarhely. I-au otrăvit după ce îi făceau să se asigure pela diferite societăți de înmormentare, deci ca se rămână apoi în posesia sumelor asigurate. Principala acuzată e Jäger Mari, care da otravă și celorlalte criminale. Acuzatul Horvath János și-a otrăvit părinții.

Soți sinucigași. După multe sinucideri din dragoste în zilele acestea a încercat și doi soți să părăsească lumea asta, din cauza miseriei. Iosif Csapo era veghîlnl casei din bulevardul Iosif nr. 50 în Buda-Pesta; el nu se putea susține din micul câștig, mai ales, că soția lui era bolnăvicioasă. Fiind amărîți, s'au hotărît să se sinucidă. Duminecă s'au dus împreună la biserică și întorcėndu-se acasă s'au îneciat în odae. Până seara tărziu s'a vėzut lumină în locuința lor modestă; dar' Luni dimineața nu s'a mai deschis ușa. Avėnd Csapo să mătore trotoarul înaintea casei, primul veghîl, a bătut la ușe, n'a primit însă nici un răspuns. Atunci a spart ușa și a simțit acidul carbonic sufocant. Au chemat poliția, care intrănd în casă a găsit pe soții asficsiați în pat. Erau îmbrățișați și cu fața liniștită. I-au transportat în spitalul Rokus, unde au început să de semne de viață.

Duse pentru cretani. Eleonora Duse, renumita tragediana italiană, vrea să intre în activitate, împărțind și ea simpatii națiunii ei față de greci; cum se anunță din Genua vrea să dea o reprezentanță în favorul revoluționarilor din Creta.

Faptă eroică sėvrșită de un copil. Un băiat de 15 ani fiul unui pădurar din Nieswicz, ținutul Mirszk din Rusia, a dat dovadă de o rară prezență de spirit. Pădurarul cu soția lui plecaseră în satul apropiat la o serbare familiară; băiatul rămăsese singur să păzească casa.

Voia tocmai să se culce când 5 hoți, poate din răzbunare față de pădurarul sever, sparseră ușa și pătrunseră în casa pădurarului. Băiatul, cum îi observă luă pușca tată-seu din cuiu și se puse lângă fereastră în poziție de apărare. Hoții încercau să spargă ușa când băiatul slobozi pușca; pe patru i'a nimerit de moarte, ear' pe al cincilea l'a rănit. Pe urmă merse în curte și desarmăndu-l pe cel rănit, îl transportă în casă și-l înecue în odae. Când părinții se întoarseră acasă, încremeniseră anzind de cele petrecute. Pădurarul grăbi în odae unde era cel rănit, dar' hoțul venindu-și în fire, se repezi cu un cuțit la el. Tocmai în clipa aceea intră și băiatul în odae, și vėzėnd pe tatăl seu în primejdie, luă din nou pușca și-l împușcă și pe al cincilea hoț.

FELURIMI

Un D-zeu în chip de vulpe. Într'una din zilele trecute, o vulpe a intrat la Seul în parcul regelui Coreei; alungată de acolo de soldați, ea a intrat în grădinile ministerului de războiu; gonită din nou, vulpea s'a refugiat succesiv în parcul ministerului cultelor, apoi în al justiției; vėzėnd că de pretutindeni e alungată, a pornit spre pădure.

Evenimentul acesta, în apariența neînsemnat, a pricinuit, în Seul, o mare emoțiune. Coreenii, ca și japonezii, cred în existența unui D-zeu în chip de vulpe. Poporul e con-

vins că acest D-zeu i-și-a făcut aparițiunea în parcurile ministerelor. El a voit — dice-se — să atragă atențiunea autorităților asupra plăngerilor tinerimei coreane care se află, în adevăr, într'o situație din cele mai penibile.

În cas când moare suveranul sau suverana, e oprită ori-ce căsătorie până ce nu se face înmormentarea defunctului cu toate onorurile funebre. Actualul rege e vėduv de mai mult de un an; în primul moment al durerii sale el a înmormentat provisoriu pe regina, dar' nu s'a putut hotărî până acuma să ordone înmormentarea solemnă.

Țara, care, la început, se asociase la întristarea stăpăniturului ei, e de părere, acum, că el abuzează de dreptul de a se arėta inconsolabil. Această ar fi voit vulpea să lase a înțelege regelui și ministrilor.

Insertiuni și reclame.

Subscrisul am de vėnzare 250 măji metriche de mere soiul foarte bun (cormoșe, petroșe), cari se pot păstra timp mai îndelungat fără de a suferi de putrejune. Cine dorește a cumpăra să se adreseze la *Iosif Indrieș*, proprietar în Bacaiț (Bokajalfalu Hunyadmegye, p. u. Alkenyer.)

Posta administrațiunii.

D-lui *Dumitru Popa, Szász-Sebes*. Vina e posta d'acolo, dela noi se expediază deodată la toți, așa ca Duminecă să o primească fie-care abonent.

D-lui *I. V., B.-Komlos*. Dorinței d-voastre nu putem satisface, din cauză că nu tipărim decăt numai chiar foaia.

D-lui *Petru Crăciunaș, Șiria*. Vi se trimit toți nr-ii dela început.

ULTIME ȘTIRI

Ultimatum.

Atena, 4 Martie.

Ziarele publică textul ultimatumului dat de reprezentanții marilor puteri. Într'ensul se spune:

1. Între actualele împregiurări, Grecia la nici un cas nu poate să anexeze Creta.
2. Deoarece-ce însă Turcia a întârziat cu reformele, puterile au hotărît ca, menținėnd integritatea Turciei, să dea Cretei un regim autonom..
3. Puterile cer însă, spre acest sfirșit, ca trupele grecești din Creta, precum și vasele de războiu, să fie rechemate.
4. Dacă în șese zile Grecia refuză a se supune acestei hotăriri inalterabile a marilor puteri, se vor lua represalii în consecință.

Noul amiral.

Atena, 4 Martie.

În locul căpitanului Reinech, comandant al trupelor maritime a fost numit căpitanul Sachturis, descendent dintr'o mare familie, oficer eminent și nepot al marelui Sachturis, eroul revoluției dela 1821.

Omoruri.

Caneea 4 Martie.

Gendarmii, resculați pentru-că nu li-s'a dat solda, au rănit de moarte pe begul Suleiman. Ei au tras focuri și asupra oficerilor străini, îndeosebi asupra maiorului englez Bor.

Grecii nu se lasă.

Atena 4 Martie

Guvernul nu va grăbi să dea răspuns la ultimatum.

Grecii spun că și două luni sunt în stare să supoarte chiar cea mai severă blocare.

Ministrul de războiu a demisionat. În locul lui a fost numit colonelul Metaxas.

Redactor responsabil: Ioan Russu Ștrianu.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute la mai multe facultăți de medicină s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficace și plăcută mai ales: la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșicii udului și ale organelor respiratoare etc.

BORVIZ DE PRIMUL RANG

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul seu mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj: Szegesvary és tãrsai
Deva: Balog Gyula, Orăștie: Németh János; în Brașov deposit propriu strada Căldărarilor nr. 68, și se poate comanda și de adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

19— [7]

Josef György,

(comit. Hãromszék). Bodok. (Transilvania).

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

20— [4]

Direcțiunea institutului.**„MINERVA“**

INSTITUT TIPOGRAFIC SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Cea mai ieftină tipografie!

Tipografa „Minerva“ din Orăștie, strada Berăriei Nr. 10, mărindu-și asortimentul, își oferă on. public serviciile sale pentru ori-ce fel de tipărire.

Fiind pusă în plăcuta pozițiune de a dispune de 6 mașini, și anume: 2 prese accelerate, mari, 2 prese de mână, mici, și 2 mașini: una de perforat și una de tălat, precum și de 112 soiuri de litere de cele mai moderne, cu mai bine de 200 clișeuri și felurite alte obiecte tehnice, — garantează pentru efectuare promptă, corectă și frumoasă, cu prețuri foarte ieftine!

„MINERVA“ primește mai departe să efectuească tipărituri de cărți și broșuri de ori-ce mărime, pe lângă învoeli de plată foarte ușoare, în rate dacă e de lipsă.

Pentru Bănci tipărește Bilanțuri, Acții, Libele de depuneri, Cărți, Documente de Cassă și tot felul de tipărituri.

Pentru infățișare plăcută, atrăgătoare, se garantează.

Direcțiunea institutului Tipografic

„MINERVA“.

24— [6]